

Kongerigets sydvestligste hjørne

En historie hvor læseren vil møde en hobby-snedker, der fylder 75, en Zeppelin-hangar, fire marsklammekøller, en snakkesalig landbetjent og en brygmester med ubesmittet øl på programmet

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

»Flemming Quist Møller er død«, skrev jeg til nogle af mine musikvenner den anden dag. »Han har været en vigtig del af lydsporet til vores liv« skrev en tilbage. Det var smukt formuleret, tænkte jeg.

Jeg havde en sjov oplevelse sammen med Flemming Quist Møller og hans band Bazaar i firserne. Efter en Bazaar-koncert på Huset i Århus, hvor jeg arrangerede koncerter, var de to andre musikere fra Bazaar, Anders Koppel og Peter Bastian, gået hjem til hotellet. Flemming Q. blev hængende et stykke tid, og min kollega hev et særligt udvalgt kassettebånd med John Coltrane op af skjortelommen og satte det på anlægget i baren. Jeg havde lidt hjemmedyrket sjov tobak »Farlig fed fra Laven«, som vi røg, mens vi stod og smådansede lidt uden, at der blev sagt særlig meget.

Tirsdag 1. februar kørte jeg og min gode ven Eric til Sydjylland, og vi havde en Bazaar-cd med på turen og sad og dyrkede Flemming Quist Møllers musik lidt i bilen.

En gang før jul fandt jeg to havebænke på dba og aftalte med Ove i Bredebro at hente dem netop 1. februar. Eric, der i øvrigt er opvokset i Sydslesvig, har ringet

til en slagter i Ladelund syd for grænsen og bestilt fire lammekøller. Desuden har jeg kontaktet Erling, der har at gøre med Zeppelin-museet i Tønder samt Hans Lautrup Nørgaard fra Vestslesvig Bryghus, der brygger »Ubesmittet øl«.

Det går snart op for os, at tophastigheden kun bliver 80 km/t., når ikke traileren er »tempo 100 godkendt«. Den første times tid går med at få styr på den hjemlige verdenssituation. Mobilten afslører, at der forventes heldagsregn, storm og to en halv meter over normal vandstand ved Vadehavet. Vi har ikke overtøj med til det. Må ind i en Røde Kors Butik i Toftlund og anskaffe os hver en vadehavsfrakke til 60.- kr. Erics er postkasserød. Den går også til hjemmekampe på Jysk Park. Det er win-win.

Uden for sæsonen

Ove fylder i øvrigt 75 i dag. Naboerne har hejst flagene. De to bænke lever fuldt op til forventningerne. Bliver også godkendt af møbelsnedkeren, som jeg er sammen med. Vi får dem surret fast på traileren. Ove fortæller, medens han bapper lidt på en e-cigaret, at naboerne sidder inde i huset og drikker Bailey og Jägermeister. Jeg foreslår, at vi tager en Underberg for at fejre handelen. Det skal han så ikke lige. Er det sådan lidt syd-vestjysk »nu skal vi jo heller ikke lade os helt føre med af situationen« mentalitet?

Vi efterlader traileren med bænke hos fødselaren og ringer til Zeppeliner-Erling, der har lovet at låse os ind på museet uden for sæsonen. Så afsted til Tønder hvor Zeppelin- og Garnisionsmuseet ligger. Man er ikke i tvivl om at man er på rette sted. Bag en omfattende indhegning ses en Sherman-tank og adskillige andre

militære køretøjer. Få minutter senere kommer Erling og lukker os ind i bygningen. Her er mannequiner i militære uniformer. Glasmontrer med skydevåben, emblemer, s/h fotos, flyveblade, flag og ting, der har med basen at gøre, eller som man har fået doneret.

Hvorfor finder man en Zeppelin-base i Tønder? Det korte svar er, at i slutningen af 1910'erne huserer 1. Verdenskrig og Sønderjylland jo er tysk. Her er også vraggods og gigantiske propeller af limtræ på over tre meters længde. På 1. salen findes rigtig mange flotte store modelskibe og fly fra 1. Verdenskrig. Vi ser på en model af området, som det tog sig ud med de gigantiske hangarer og gasværket, som forsynede luftskibene med helium. Erling kan svare på alt, der har med Zeppeliner at gøre. Han foretrækker nu, at vi kalder dem luftskibe, for Zeppelin er en type af luftskib. I juni 1918, kort før krigens afslutning blev basen, der stod uden luftforsvar, bombet af englænderne. Det endelige dødsstød for de store luftskibe skete dog, da Zeppelineren Hindenburg forulykkede og brændte op i New York i 1937 og 35 ud af 97 døde.

Yderst velholdte

Vi er inde i nabobygningen og se en udstilling af køretøjer og kanoner fra Anden Verdenskrig. Tingene er yderst velholdte, men står lovlig tæt. Vores guide fortæller, at de har et ønske om at få mere plads.

Jeg tror ikke, min kone og mine store piger ville falde på halen over museet. Sådan noget med militær og isenkram er jo nok mest for mænd og drenge, men min makker og jeg føler os godt underholdt. Herfra sættes kursen over den dansk-tyske grænse mod Ladelund, som ligger i nærheden af Sdr. Lügum. Det lykkes os at



Det haver så nyligen regnet, da vi kører over grænsen ved Sæd. Her er ikke skyggen af kontrol eller toldere, men sig det ikke videre til nogen.



Tønder Zeppelin Museum. Erling, der står ved en model af hangaren som den så ud, er ekspert ud i luftskibe og i basens historie.



Ove fra Bredebro holder 75 års fødselsdag for naboerne. Her tager han et par hiv af e-cigaretten, medens Eric surrer bænken fast.



Landbetjenten fra Bredebro har parkeret den mobile enhed foran Superbrugsen i Højer. Han har allerede snakket med 5-6 stykker før os.



Butikken »Smag & Behag« i Løgumkloster. Hans Lautrup Nørgaard giver smagsprøver på »ubesmittet øl« og fortæller om Vestslesvig Bryghus.

gå ud af en Fleggaard butik uden at købe andet end fem flasker gas og nogle dunke med motorolie, men det kræver jerndisciplin. Som bekendt er landskabet i grænselandet helt fladt. De små byer har pæne rækker af træer og huse i tysk design, som ikke er noget at skrive hjem om. En undtagelse fra dette er dog de historiske gårde og huse med stråtag og hvidmalede sprossevinduer. På landet er mange af stuehusene bygget sammen med stalden. Det er genialt. Så har man bedre kunnet holde på varmen og haft færre facader at vedligeholde.

Kød med smag

Ladelund er bestemt ikke noget specielt, men de har en slagterforretning ved navn Marius Hansen. Havde man forventet en rødmosset slagtermester med hvid kittel og bowler, bliver man skuffet. Butikken er nydelig, meget nydelig, og vi bliver betjent af en venlig kvinde i midt 30erne, der udleverer de fire forudbestilte lammekøller á ca. 2,3 kg. Pris: 15,90 euro/kg. Det er ikke rasende billigt, men man skal ikke sammenligne med de små forpinte frosne New Zealandske ditto. Kødet har taget smag af saltvandet og det stride klima ved Vadehavet.

Der er snesevis af pølser i disken. Nogle har hjerteform, men det bedste er en slags Jägerwurst med en traktor afbilledet. Det er af den flerfarvede blegrøde type hvor man »normalt« ser en bamse som man kan skære af i skiver.

Fra Ladelund følger vi grænsen mod vest på den tyske side, til man ikke kan komme længere. Der er flokke af får alle vegne. Sjovt, at lammekød ikke er noget som slagteren har på hylden, men skal bestille fra Husum 50 km mod syd. Vi ser også hundredevis af gæs og svaner i det flade marskland, men de fleste sidder på jorden, så ingen sort- eller hvid sol der. Apropos solen, så bryder den sandelig igennem her midt på eftermiddagen. Hvor er det smukt, nu man havde indstillet sig på grå himmel og regn. Vi er helt ude og køre på jordvej tæt på diget. Vi bliver enige om, at det hører med, når man er på tur i

marsken. Der er nogen udfordring i at lege fotograf her, for der er aldrig en forgrund, så man kan få et perspektiv i billedet, og når bilen parkeres for at fotografere fåreflokkene, så pisker de væk som besatte ind over marsken. Vi er oppe og gå på diget ved Vidå-slusen og Højer sluse. Her kommer vadehavsfrakkerne fra Toftlund virkelig til deres ret.

Omsider tilbage i civilisationen kører vi ind i Højer, hvor næsten samtlige gader er brudt op til mudderkage med kommunalarbejdere alle vegne. Er i lokalbrugsen for at finde en lokal øl, men der er ingen. End ikke en Fuglsang fra Haderslev. Medens min makker roder med en kaffeautomat, går jeg ud på p-pladsen og over til en hvid VW-bus med påskriften »Lokal politistation«.

Hyggesnak om løst og fast

Inde i bilen sidder landbetjenten i fuld uniform. Nej, det er ikke en fartmålerbil, men det har den været, svarer betjenten. Herfra går snakken ellers om, at man truede med at nedlægge den lokale betjent, men efter en storm af protester, så blev beslutningen ændret. Betjenten er fra Bredebro, og det piner ham lidt, at han ikke kan komme på, hvem ham Ove med bænkene er, selv om han får adressen. Han fortæller desuden, at han skal på ferie til Spanien i fire uger til sommer sammen med en bekendt, der er gift med en cubaner. Vi skulle have ringet til »den gamle her«, inden vi kom, for så havde han foreslået et sted, vi kunne overnatte, og hvor der var tre forskellige lagkager til dessert.

Efter et kvarters hyggesnak om løst og fast, forstår man godt, at folk her på egnen ikke vil af med deres lokale betjent, for han er en rigtig snakkesalig hyggefætter. Men vi må videre, for vi skal møde brygmesteren for Vestslesvig Bryghus.

»Uha«, udbryder betjenten! Det smager altså meget specielt. »Det er vi også forberedt på«, svarer vi, men tak for advarslen. Således klædt på og efter at have hentet traileren i Bredebro, sætter vi kursen mod butikken

»Smag og behag« i Løgumkloster, hvor vi skal mødes med Hans Lautrup Nørgaard kl. 17. Butikken er smagfuldt indrettet med en reol langs hele den ene væg fuld af øl fra lokale producenter, men også cider, gin, rom, kaffe og marmelade. I vinduet ud til gaden står gavepakninger, som han har solgt over 100 af i julemåneden.

En lidt fortryllende oplevelse

Som han siger, så vil folk gerne betale lidt ekstra for en øl, når det er til en gave, men ikke når det er til en selv. Prøvesmagninger fylder også en del i hans program, når ellers ikke han passer sit normale arbejde som underviser på HTX i Kolding en time herfra.

Ubesmittet øl brygges i åbne kar ved højst 15 grader, og der tilsættes ikke gær. Øllet griber den gær, der er i luften. Hvis der går bakterier i det, så bliver det udrikkeligt. Herefter lagres øllet i helt op til et år. Hans åbner en øl, der er lagret med æblecider og hælder op i tre glas. Smagen er tør og syrlig og langt væk fra en normal bitter og humlet øl, men absolut drikkelig. Vor brygmester lægger ikke skjul på, at han føler sig som en, der holder traditioner i hævd, for der er kun et par andre bryggerier her til lands, hvor man brygger spontangæret øl.

Vi forlader brygmesteren med et par af de mest karakteristiske øl i bagagen og påbegynder den lange hjemtur med 80 km/t. Mørket er for længst faldet på. Regnen har taget til igen. I et skovområde lidt nord for byen springer otte store forvirrede dådyr pludselig ud foran bilen. Vi standser op og holder få meter fra dem. Der går nogle sekunder før de seks beslutter sig for at fortsætte ind i skoven, og to af dem vender om og springer tilbage, hvor de kom fra. Det er en lidt fortryllende og uvirkelig oplevelse. I det blåhvide skær fra forlygterne har dyrene en smule karakter af genfærd. Kan det mon være en hilsen fra Flemming Quist Møller? Det vælger vi at tro. I hvert fald er hans inciterende musik i bilen på hjemrejsen med til at sætte et smukt punktum for en begivenhedsrig dag.

